
Het toezicht op elektronisch-geldinstellingen

Inleiding

Op 1 juli 2002 is de Wet van 20 juni 2002 tot wijziging van de Wet toezicht kredietwezen 1992 in verband met de invoering van het bedrijfseconomisch toezicht op instellingen voor elektronisch geld in werking getreden (Wijzigingswet Wtk 1992, Stb. 2002, 330). Deze wijziging van de Wet toezicht kredietwezen 1992 was nodig om de Richtlijn elektronisch geld (Richtlijn nr. 2000/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Gemeenschappen van 18 september 2000 betreffende de toegang tot, de uitbreiding van en het bedrijfseconomisch toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld (Richtlijn elek-

tronisch geld), alsmede de daarmee samenhangende Richtlijn nr. 2000/28/EG van 18 september 2000 tot wijziging van de Richtlijn nr. 2000/12/EG van 20 maart 2000 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen) te implementeren.

De ontwikkeling van nieuwe softwaretoepassingen en het bredere gebruik van het medium internet hebben een belangrijke impuls gegeven aan technologische ontwikkelingen op het gebied van de elektronische handel in het algemeen en het betalingsverkeer in het bijzonder. Deze technologische vooruitgang heeft bijgedragen aan het ontstaan van nieuwe betaalmiddelen in de vorm van elektronisch geld. Elektronisch geld kan worden beschouwd als de elektronische tegenhanger van bankbiljetten en muntstukken en vormt een alternatief voor chartaal geld. Elektronisch geld is voorts anoniem in de zin dat dit geld vrij kan circuleren en aan anderen kan worden overgedragen zonder dat de herkomst kan worden getraceerd.

Volgens de Richtlijn elektronisch geld luidt de definitie van elektronisch geld als volgt: 'een monetaire waarde, vertegenwoordigd door een vordering op de uitgevende instelling, welke is opgeslagen op een elektronische drager, is uitgegeven in ruil voor ontvangen geld dat ten minste dezelfde waarde vertegenwoordigt als de uitgegeven monetaire waarde, en als betaalmiddel wordt aanvaard door andere ondernemingen dan de uitgever'. Deze definitie is geïmplementeerd in de Wijzigingswet Wtk 1992.

Dit betekent dat de chipkaart en netwerkgeld (betalen via het internet) als elektronisch geld kunnen worden aangemerkt, maar dat een debetkaart (pinpas) of kredietkaart niet kwalificeert als elektronisch geld. Immers, hierbij is geen sprake van een op een elektronische drager opgeslagen waarde. Deze kaarten bevatten de gegevens die nodig zijn om de houder te identificeren en deze toegang te bieden tot diens rekening.

De technologische vooruitgang mag het vlot functioneren van de betalingssystemen, noch de stabiliteit van het financiële stelsel in gevaar brengen. Bovendien zullen de potentiële voordelen van elektronisch geld alleen worden gerealiseerd indien het publiek vertrouwen heeft in elektronisch geld en het ervaart als een betrouwbaar betaalmiddel. Het is dus noodzakelijk dat er een wettelijk kader is en er toezicht wordt uitgeoefend.

Hierna zal worden besproken wat de hoofdlijnen van de nieuwe regelgeving zijn. Daarna zal kort worden ingegaan op de vraag in hoeverre de nieuwe regelgeving de stabiliteit van het financiële stelsel beschermt.

Kredietinstellingen

Er zijn nu twee categorieën kredietinstellingen die een vergunning nodig hebben, alvorens zij hun werkzaamheden mogen uitoefenen.

De traditionele definitie van kredietinstelling omvat een onderneming of instelling die haar bedrijf maakt van het ter beschikking krijgen van, al dan niet op termijn, opvorderbare gelden en van het voor eigen rekening verrichten van kredietuitzettingen of beleggingen.

Ingevolge de inwerkingtreding van de Wijzigingswet Wtk 1992 valt onder de definitie van kredietinstelling nu ook een onderneming of instelling die gelden ter beschikking krijgt in ruil waarvoor elektronisch geld wordt uitgegeven waarmee betalingen kunnen worden verricht, ook aan anderen dan de onderneming of instelling die het elektronisch geld uitgeeft, een zogenoemde elektronisch-geldinstelling (zie art. 1 lid 1 onderdeel a onder 2° Wtk 1992). Instellingen voor elektronisch geld mogen slechts nauw met de uitgifte van elektronisch geld samenhangende financiële en niet-financiële diensten verrichten en andere betaalmiddelen met uitzondering van enigerlei vorm van kredietverlening uitgeven en beheren.

Toezicht

Een elektronisch-geldinstelling moet alvorens zij elektronisch geld kan uitgeven, een vergunning aanvragen bij De Nederlandsche Bank (DNB). Zij staat vervolgens onder toezicht van DNB. In het kader van een vergunningaanvraag dienen onder andere een jaarrekening of een openingsbalans en een programma van werkzaamheden te worden overlegd.

Regeling elektronisch-geldinstellingen

De Regeling elektronisch-geldinstellingen (Stcrt. 2002, 121, p. 31) geeft DNB de bevoegdheid om richtlijnen en aanbevelingen te geven aan elektronisch-geldinstellingen. Het toezicht op instellingen voor elektronisch geld verschilt onder meer van het toezicht op de traditionele kredietinstellingen, doordat andere aanvangskapitaal-eisen en permanente vermogens-eisen gelden.

Elektronisch-geldinstellingen dienen doorlopend te beschikken over een eigen vermogen, het zogenoemde toetsingsvermogen, dat ten minste gelijk is aan 2% van het hoogste van de volgende bedragen: het lopende bedrag of het gemiddelde over de laatste zes maanden van hun totale financiële verplichtingen die met het uitgegeven elektronische geld verband houden. Achtergestelde leningen met een aflopend karakter worden niet meegenomen in de vaststelling van het toetsingsvermogen. Overigens dient het gestorte kapitaal vermeerderd met de reserves minimaal één miljoen euro te bedragen.

Er gelden ook beleggingsinstructies in de zin dat een bedrag ten minste gelijk aan de totale financiële verplichtingen van de elektronisch-geldinstelling die met het uitgegeven elektronisch geld verband houden, uitsluitend in bepaalde activa (o.a. kasmiddelen en voldoende liquide activa bestaande uit vorderingen op of gegarandeerd door de Europese Gemeenschappen) moet worden belegd.

Er mag niet worden belegd in schuldinstrumenten die zijn uitgegeven door een onderneming, instelling of persoon met zeggenschap over de elektronisch-geldinstelling of in schuldinstrumenten die in de geconsolideerde jaarrekening van deze ondernemingen moeten worden opgenomen. De elektronisch-geldinstelling mag kortom geen risico's aangaan ten aanzien van ondernemingen, instellingen of personen die controle uitoefenen op de elektronisch-geldinstelling zelf.

De elektronisch-geldinstelling moet ten minste 20% van de betalingsverplichtingen die met het uitstaand elektronisch geld en met haar overige verplichtingen verband houden, aanhouden in de vorm van direct opvraagbare deposito's dan wel onherroepelijke standby faciliteiten bij kredietinstellingen in G10- of EU-landen, of in de vorm van direct bij de centrale banken beleenbaar papier tegen beleningswaarde. Deze eis is gesteld vanwege het gevaar dat de elektronisch-geldinstelling niet aan haar verplichtingen kan voldoen, indien bijvoorbeeld reputatieproblemen ontstaan of een concurrent gunstiger voorwaarden biedt, en houders hun elektronisch geld weer willen omwisselen tegen giraal of chartaal geld.

Informatieplicht

Traditionele kredietinstellingen leveren elke maand staten in bij DNB ter voldoening van hun informatieplicht. Elektronisch-geldinstellingen zullen dit in ieder geval twee keer per jaar moeten doen.

Administratieve organisatie

DNB is op grond van de Wijzigingswet Wtk 1992 ook bevoegd richtlijnen te geven omtrent de administratieve organisatie met inbegrip van de financiële administratie en de interne controle, alsmede met het oog op het voorkomen van belangenconflicten.

Voorts moeten elektronisch-geldinstellingen aan de Wet identificatie bij dienstverlening, de Wet Ongebruikelijke Transacties en de Sanctiewet voldoen.

Meldingsplicht

In de Wijzigingswet Wtk 1992 is een meldingsplicht jegens DNB opgenomen voor eenieder die het voor-nemen heeft een gekwalificeerde deelneming van 10%

of meer in een elektronisch-geldinstelling te houden, te verwerven of zodanig te vergroten dat daardoor de omvang van de deelneming de 10, 33 of 50% overschrijdt of de elektronisch-geldinstelling een dochtermaatschappij wordt.

Voorts moet eenieder wiens gekwalificeerde deelneming zodanig wijzigt dat de omvang van de deelneming onder de 10, 20, 33 of 50% daalt, of de elektronisch-geldinstelling ophoudt een dochtermaatschappij te zijn, DNB daarvan in kennis stellen.

De tegenwaarde en de verplichting om te wisselen

Het uitgegeven elektronisch geld moet een waarde vertegenwoordigen die ten minste gelijk is aan de waarde van de voor de uitgifte ontvangen gelden. Bovendien moeten elektronisch-geldinstellingen op verzoek van een houder van het elektronisch geld dit elektronisch geld weer omwisselen, waarbij uitsluitend noodzakelijke kosten in rekening mogen worden gebracht.

Vrijstellingen

Artikel 6 van de Ministeriële regeling tot vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Wet toezicht kredietwezen 1992 (Vrijstellingsregeling Wtk 1992) bepaalt dat elektronisch-geldinstellingen geen vergunning nodig hebben, indien de elektronische waardedragers een maximumgeldwaarde heeft van € 150 en:

- a. de gezamenlijke waarde van de financiële verplichtingen van de elektronisch-geldinstelling die met de uitgifte van elektronisch geld verband houden, nooit hoger is dan € 6.000.000; of
- b. het elektronisch geld slechts wordt aanvaard door ondernemingen of instellingen die behoren tot een groep, zoals bepaald in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, waartoe de ondernemingen of instellingen die elektronisch geld uitgeven, behoren; of
- c. het elektronisch geld slechts wordt aanvaard door een beperkt aantal gemakkelijk te onderscheiden ondernemingen of instellingen, dat hetzij hetzelfde gebouw, terrein of een andere feitelijke begrensd locatie deelt, hetzij nauwe financiële of zakelijke banden heeft met de ondernemingen of instellingen die elektronisch geld uitgeven.

Dit betekent dat indien een elektronisch-geldinstelling meer dan € 6.000.000 aan elektronisch geld uitgeeft, en inderdaad ook betalingen wil toestaan buiten haar groep,

zich moet beperken tot de ondernemingen zoals bepaald onder c. Dan moet worden bekeken of het elektronisch geld slechts aanvaard wordt door een beperkt aantal gemakkelijk te onderscheiden ondernemingen dat nauwe financiële of zakelijke banden heeft. De nota van toelichting op de Vrijstellingsregeling Wtk 1992 stelt dat de vrijstellingen in het leven geroepen zijn voor kleine en lokaal opererende elektronische geldstelsels, en geeft onder andere als voorbeeld een winkeliersvereniging.

De stabiliteit van het financiële stelsel

In hoeverre beschermt de nieuwe wetgeving nu de stabiliteit van het financiële stelsel?

Van groot belang voor de stabiliteit van het financiële stelsel is dat de houder vertrouwen kan hebben in het functioneren van het elektronisch-geldsysteem. Dit houdt onder meer in dat de consument erop moet kunnen vertrouwen dat hij of zij te allen tijde het elektronisch geld weer kan inwisselen voor giraal of chartaal geld. Dit wordt onder meer bereikt door het stellen van beleggingsinstructies zoals die zijn neergelegd in de Regeling elektronisch-geldinstellingen, waarmee risicovolle beleggingen worden uitgesloten.

In dit verband is ook van belang dat instellingen die elektronisch geld uitgeven, slechts een beperkt aantal diensten mogen verrichten. Bedrijven die van plan zijn elektronisch geld uit te geven, zullen dan ook een aparte entiteit moeten aanwijzen danwel oprichten die het elektronisch geld gaat uitgeven. De geldstromen in verband met de uitgifte van elektronisch geld blijven hiermee gescheiden van de operationele activiteiten.

Samenvatting

Hiervoor is een kort overzicht gegeven van de relevante wetgeving ten aanzien van elektronisch geld. De wetgeving inzake elektronisch geld is erop gericht de stabiliteit van het financiële stelsel te behouden. Met name is hiervoor de Regeling elektronisch-geldinstellingen van belang. Door adequaat toezicht op de naleving van de beleggingsinstructies moet worden bereikt dat houders van elektronisch geld te allen tijde dit elektronisch geld weer kunnen omwisselen in giraal of chartaal geld en aldus vertrouwen hebben in elektronisch-geldsystemen.

*Mr. drs. A. van Dijk
Mr. D.A. de Swaan
Stibbe*